

Systematika európskeho normatívneho rámca financovania služieb všeobecného hospodárskeho záujmu¹

Lapšanský, L.*

LAPŠANSKÝ, L. Systematika európskeho normatívneho rámca financovania služieb všeobecného hospodárskeho záujmu. Právny obzor, 103, 2020, č. 3, s. 183 – 197.

General scheme of the European normative framework of financing of operation of services of general economic interest. Article 106 (2) of the Treaty on the Functioning of the European Union allows an exemption of an undertaking operating services of general economic interest from the application of competition rules. The European law offers several regimes of financing of operation of services of general economic interest that do not constitute a state aid or can be exempted from the prohibition of state aid. The individual regimes of permissible financing of the operation of services of general economic interest determine the conditions under which financing is acceptable, in particular the rules of calculation of eligible compensation for the operation of services of general economic interest.

Key words: *services of general economic interest, state aid, compensation for the operation of service of general*

1. Úvod

Služby všeobecného hospodárskeho záujmu (ďalej tiež SVHZ) sú služby, ktoré vykazujú osobitné črty v porovnaní s ostatnými hospodárskymi činnosťami. Tieto služby sú poskytované pre občanov alebo v záujme spoločnosti ako celku a podnik, ktorý ich poskytuje, ak by myslel na svoje vlastné obchodné záujmy, by záväzok poskytovať ich neprevzal alebo by ho neprevzal v tom istom rozsahu alebo za tých istých podmienok.²

Služby všeobecného hospodárskeho záujmu nie sú len súčasťou spoločných hodnôt Európskej únie (ďalej tiež EÚ)³, ale zohrávajú aj ústrednú úlohu pri podpore sociálnej a územnej súdržnosti. Európska únia a jej členské štáty, každý v rámci ich príslušných právomocí, musia dbať o to, aby takéto služby boli poskytované v súlade so zásadami a podmienkami, ktoré im umožňujú plniť ich úlohu.⁴

Dôvodom záujmu inštitúcií EÚ o SVHZ je nielen dôležitosť úloh, ktoré plnia, ale najmä otázky, ktoré vyvoláva spôsob, akým je zabezpečená ich činnosť. Určité SVHZ môžu poskytovať verejným alebo súkromným podnikom bez osobitnej finančnej podpory od

* Mgr. Lukáš Lapšanský, PhD., Ústav štátu a práva SAV, Bratislava.

¹ Tento príspevok bol pripravený v rámci riešenia projektu APVV-15-0456 s názvom Dlhodobé a recentné tendencie vývoja pozitívneho práva vo vybraných odvetviach právneho poriadku.

² Oznámenie Komisie o uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci Európskej únie na náhrady za služby všeobecného hospodárskeho záujmu, č. 2012/C 8/02, Úradný vestník C8, 11. január 2012, s. 4-14, body 45, 47 a 50.

³ K dôvodom uznania služieb všeobecného hospodárskeho záujmu ako jednej z „hodnôt Únie“ – pozri ŠMEJKAL, V. *Soutežní politika a právo Evropské unie 1950-2015. Vývoj, mezníky, tendence a komentované dokumenty*. Praha : Leges, 2015, s. 167.

⁴ Oznámenie Komisie o uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci Európskej únie na náhrady za služby všeobecného hospodárskeho záujmu, č. 2012/C 8/02, Úradný vestník C8, 11. január 2012, s. 4-14, bod 1.

orgánov členských štátov; iné služby sa môžu poskytovať, iba ak príslušný orgán ponúkne poskytovateľovi finančnú náhradu. Pri neexistencii osobitných pravidiel EÚ môžu členské štáty samostatne rozhodovať, ako by mali byť realizované a financované ich SVHZ.⁵

1.1. Vymedzenie skúmanej problematiky

Normatívne vyjadrenie miesta SVHZ v právnom poriadku EÚ nachádzame v článkoch 14 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej tiež ZFEÚ), podľa ktorého:

„Bez toho, aby bol dotknutý článok 4 Zmluvy o Európskej únii a články 93, 106 a 107 tejto zmluvy, a berúc do úvahy miesto, ktoré patrí službám všeobecného hospodárskeho záujmu v spoločných hodnotách Únie, ako aj ich význam pri podpore sociálnej a územnej súdržnosti, Únia a členské štáty dbajú v rámci svojich právomocí a rámci pôsobnosti zmlúv o to, aby takéto služby fungovali na základe zásad a podmienok, najmä hospodárskych a finančných, ktoré im umožňujú plniť ich poslanie. Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom prostredníctvom nariadení ustanovia tieto zásady a podmienky bez toho, aby boli dotknuté právomoci členských štátov v súlade so zmluvami poskytovať, objednávať a financovať takéto služby.“

Ak odhliadneme od článku 93 ZFEÚ, ktorého vecná pôsobnosť je obmedzená na oblasť dopravy, normatívny rámec úpravy SVHZ v primárnom európskom práve teda dotvárajú články 106 a 107 ZFEÚ.

Podľa článku 106 ZFEÚ:

„1. V prípade verejnoprávných podnikov a podnikov, ktorým členské štáty priznávajú osobitné alebo výlučné práva, tieto štáty neustanovia ani neponechajú v účinnosti opatrenia, ktoré sú v rozpore s pravidlami zmlúv, najmä s pravidlami uvedeným v článkoch 18 a 101 až 109.

2. Podniky poverené poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu alebo podniky, ktoré majú povahu fiškálneho monopolu, podliehajú pravidlám zmlúv, najmä pravidlám hospodárskej súťaže, za predpokladu, že uplatňovanie týchto pravidiel neznesie možnosť právne alebo v skutočnosti plniť určité úlohy, ktoré im boli zverené. Rozvoj obchodu nesmie byť ovplyvnený v takom rozsahu, aby to bolo v rozpore so záujmami Únie.

3. Komisia zabezpečí uplatňovanie ustanovení tohto článku a v prípade potreby vydá členským štátom príslušné smernice alebo rozhodnutia.“

Článok 106 ZFEÚ teda upravuje zásadnú povinnosť členských štátov upraviť fungovanie verejnoprávných podnikov a podnikov, ktorým členské štáty priznávajú osobitné alebo výlučné práva, tak, aby bolo súladné s ustanoveniami ZFEÚ, osobitne s pravidlami

⁵ Vyššie uvedené oznámenie Komisie o uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci Európskej únie na náhrady za služby všeobecného hospodárskeho záujmu, bod 2.

hospodárskej súťaže. Výnimka z tejto povinnosti bola priznaná práve podnikom poskytujúcim SVHZ v tom, že pravidlá hospodárskej súťaže sa na ne vzťahujú iba podmienene, konkrétne za predpokladu, že uplatňovanie pravidiel hospodárskej súťaže neznemožňuje právne alebo v skutočnosti plniť úlohy, ktoré im boli zverené. Výnimkou z tejto výnimky by bola situácia, keď by priznaním výnimky bol rozvoj obchodu ovplyvnený v takom rozsahu, že by to bolo v rozpore so záujmami EÚ.

Skutočne, mnohé členské štáty zabezpečili poskytovanie SVHZ tak, že podnikom, ktoré ich poskytujú, priznali výlučné právo uskutočňovať určitý okruh ekonomických činností vrátane poskytovania SVHZ s cieľom dosiahnuť, aby zisk z uskutočňovania ziskových činností pokryl stratu z poskytovania SVHZ. Otázka prípustnosti priznania výlučných práv s takýmto cieľom bola a stále je predmetom rozsiahlej judikatúry Súdneho dvora EÚ (ďalej tiež ESD)⁶, ktorá posudzovala prípustnosť takéhoto spôsobu zabezpečenia poskytovania rôznych SVHZ, ako napr. poskytovanie poštových služieb, dodávku elektrickej energie a plynu, spracovávanie odpadov alebo zásobovanie liekmi⁷.

Podľa článkov 107 a 108 ZFEÚ:

„Článok 107

1. Ak nie je zmluvami ustanovené inak, pomoc poskytovaná v akejkoľvek forme členským štátom alebo zo štátnych prostriedkov, ktorá naruša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvýhodňuje určité podniky alebo výrobu určitých druhov tovaru, je nezlučiteľná s vnútorným trhom, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi.

2. S vnútorným trhom je zlučiteľná:

- a) pomoc sociálnej povahy poskytovaná jednotlivým spotrebiteľom za predpokladu, že sa poskytuje bez diskriminácie vo vzťahu k pôvodu výrobkov;*
- b) pomoc určená na náhradu škody spôsobenej prírodnými katastrofami alebo mimoriadnymi udalosťami;*
- c) pomoc poskytovaná hospodárstvu určitých oblastí Spolkovej republiky Nemecko v dôsledku rozdelenia Nemecka v rozsahu potrebnom na vyrovnanie hospodárskych nevýhod spôsobených týmto rozdelením. Päť rokov po nadobudnutí platnosti Lisabonskej zmluvy, môže Rada na návrh Komisie prijať rozhodnutie, ktorým sa zruší toto písmeno.*

3. Za zlučiteľné s vnútorným trhom možno považovať:

- a) pomoc na podporu hospodárskeho rozvoja oblastí s mimoriadne nízkou životnou úrovňou alebo s mimoriadne vysokou nezamestnanosťou, ako aj na podporu regiónov*

⁶ Napr. rozsudok vo veci *Paul Corbeau* zo dňa 19. mája 1993, konanie č. C-320/91; rozsudok vo veci *Obec Almelo* zo dňa 27. apríla 1994, konanie č. C-393/92, body 1 až 20 a 46 až 51; rozsudok Všeobecného súdu ESD vo veci *Slovenská pošta/Európska komisia* zo dňa 25. apríla 2015, konanie č. T-556/08, body 354 až 424, potvrdený uznesením ESD zo dňa 30. júna 2016, konanie č. C-553/15 P.

⁷ DECOCQ, A. – DECOCQ, G. *Droit de la concurrence. Droit interne et droit de l'Union européenne*. 7. vydanie. LGDJ, Lextenso éditions, 2016, s. 547 a 548.

uvedených v článku 349, pričom sa zohľadní ich štrukturálna, hospodárska a sociálna situácia;

b) pomoc na podporu vykonávania dôležitého projektu spoločného európskeho záujmu alebo na nápravu vážnej poruchy fungovania v hospodárstve členského štátu;

c) pomoc na rozvoj určitých hospodárskych činností alebo určitých hospodárskych oblastí, za predpokladu, že táto podpora nepriaznivo neovplyvní podmienky obchodu tak, že by to bolo v rozpore so spoločným záujmom;

d) pomoc na podporu kultúry a zachovania kultúrneho dedičstva, ak takáto pomoc neovplyvňuje podmienky obchodovania a hospodárskej súťaže v Únii v rozsahu, ktorý podporuje spoločným záujmom;

e) iné druhy pomoci, ako ich vymedzia rozhodnutia Rady prijaté na návrh Komisie.

Článok 108

1. Komisia v spolupráci s členskými štátmi priebežne skúma systémy pomoci poskytovanej v týchto štátoch. Navrhuje im príslušné opatrenia, ktoré si vyžaduje postupný rozvoj alebo fungovanie vnútorného trhu.

2. Ak Komisia po výzve, aby príslušné strany predložili pripomienky, zistí, že pomoc poskytnutá štátom alebo zo štátnych zdrojov je nezlučiteľná s vnútorným trhom podľa článku 107, alebo ak zistí, že táto podpora sa zneužíva, rozhodne o tom, že príslušný štát túto pomoc v lehote stanovenej Komisiou zruší alebo upraví.

Ak sa daný štát nepodriadi tomuto rozhodnutiu v stanovenej lehote, Komisia alebo iný dotknutý štát môže, odhliadnuc od ustanovení článkov 258 a 259, predložiť vec priamo Súdnemu dvoru Európskej únie.

Na žiadosť členského štátu môže Rada jednomyselne rozhodnúť, že pomoc, ktorú štát poskytuje alebo zamýšľa poskytnúť, sa ako výnimka z ustanovení článku 107 alebo nariadení uvedených v článku 109 považuje za zlučiteľnú, a to za predpokladu, že takéto rozhodnutie odôvodňujú výnimočné okolnosti. Ak v súvislosti s touto pomocou Komisia už začala konať, ako je uvedené v prvom pododseku tohto odseku, podaním žiadosti Rade sa toto konanie zastavuje až do vyjadrenia Rady.

Ak sa Rada do troch mesiacov od podania tejto žiadosti nevyjadrí, o veci rozhodne Komisia.

3. Komisia musí byť v dostatočnom čase upovedomená o zámeroch v súvislosti s poskytnutím alebo upravením pomoci, aby mohla podať svoje pripomienky. Ak usúdi, že takýto zámer je nezlučiteľný s vnútorným trhom podľa článku 107, začne konanie podľa odseku 2. Členský štát nemôže vykonať navrhované opatrenia, pokiaľ sa vo veci nerozhodlo s konečnou platnosťou.

4. Komisia môže prijať nariadenia týkajúce sa kategórií štátnej pomoci, o ktorej Rada podľa článku 109 rozhodla, že môže byť oslobodená od povinnosti informovať uvedenej v odseku 3 tohto článku.“

Hoci sa v texte článku 107 ZFEÚ explicitne nespomínajú SVHZ, výslovný odkaz na tento článok v článku 14 ZFEÚ svedčí o tom, že zabezpečenie poskytovania SVHZ bude musieť prejsť testom prípustnosti aj z pohľadu článku 107 ZFEÚ.

Skutočne, mnohé členské štáty zabezpečili poskytovanie SVHZ tak, že podnikom, ktoré ich poskytujú, uhrádzajú finančnú náhradu za stratu spôsobenú poskytovaním SVHZ, čo vyvoláva otázku, či sa nejedná o štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Právomoc Európskej komisie posudzovať prípustnosť štátnej pomoci je daná aj v prípade, ak štátna pomoc je poskytovaná podniku z dôvodu snahy nahradiť stratu spôsobenú poskytovaním SVHZ v zmysle článku 106 ods. 2 ZFEÚ⁸.

V tomto príspevku sa budeme bližšie venovať práve hmotnoprávnym podmienkam, za ktorých členské štáty môžu zabezpečiť poskytovanie SVHZ formou finančných úhrad podnikom, ktoré ich poskytujú.

1.2. Rozsudok vo veci *Altmark*

Vo vymedzenej problematike zohral kľúčovú úlohu už uvedený rozsudok ESD vo veci *Altmark* (pozri poznámka pod čiarou č. 9). Luxemburský súd v tomto rozsudku zhrnul a doformuloval podmienky, pri ktorých splnení poskytnutie finančnej kompenzácie podniku poskytujúcemu SVHZ vôbec nepredstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Podľa rozsudku:

„88 Napriek tomu, ak takáto kompenzácia nemá byť v konkrétnom prípade kvalifikovaná ako štátna pomoc, je treba splniť určité podmienky.

89 Po prvé, podnik, ktorý prijíma takúto kompenzáciu, musí byť skutočne poverený plnením záväzkov služby vo verejnom záujme a tieto záväzky musia byť jasne definované. Vo veci samej vnútroštátny súd musí skúmať, či záväzky služby vo verejnom záujme, ktoré boli uložené Altmark Trans jasne vyplývajú z vnútroštátnej legislatívy a/alebo z povolení, ktoré sú predmetom konania vo veci samej.

90 Po druhé, kritériá, na základe ktorých sa vypočíta kompenzácia, musia byť vopred objektívne a transparentne stanovené, aby sa vylúčilo, že kompenzácia bude predstavovať ekonomickú výhodu, ktorá je spôsobilá zvýhodniť prijímajúci podnik vo vzťahu ku konkurenčným podnikom.

91 Takisto, kompenzácie poskytnutá členskými štátom na krytie strát, ktoré dosiahol podnik bez toho, aby boli predtým jasne stanovené kritériá, pokiaľ sa neskôr ukáže, že realizácie určitých služieb v rámci výkonu záväzkov služby vo verejnom záujme nebolo ekonomicky možné, predstavuje finančnú intervenciu, ktorá spadá pod pojem štátnej pomoci v zmysle článku 92 ods. 1 zmluvy.

92 Po tretie, kompenzácia nemôže prekročiť sumu, ktorá je potrebná na pokrytie všetkých nákladov alebo ich časti, vzniknutých pri plnení úloh služby vo verejnom záujme, berúc do úvahy príslušné tržby, ako aj primeraný zisk z plnenia týchto záväzkov. Dodržiavanie

⁸ Napr. rozsudok ESD vo veci *Banco Exterior de España* zo dňa 15. marca 1994, konanie č. C-387/92, bod 17; rozsudok ESD vo veci *Altmark* zo dňa 24. júla 2003, konanie č. C280/00, body 84 až 95.

tejto podmienky je nevyhnutné pre zaručenie toho, že podniku nebude poskytnutá žiadna výhoda, ktorá skresľuje alebo hrozí skreslením súťaže tým, že posilňuje súťažné postavenie tohto podniku.

93 Po štvrté, ak sa výber podniku, ktorý bude poverený realizáciou záväzkov služieb vo verejnom záujme v konkrétnom prípade neuskutočňuje prostredníctvom výberového konania v rámci verejnej súťaže umožňujúcej vybrať kandidáta schopného poskytovať tieto služby za najnižšiu cenu, výška nevyhnutnej kompenzácie musí byť určená na základe analýzy výdavkov, ktoré by stredne veľký podnik, dobre riadený a primerane vybavený dopravnými prostriedkami vynaložil pri realizácii týchto záväzkov, zohľadniac pri tom súvisiace príjmy ako aj primeraný zisk pri realizácii záväzkov služby vo verejnom záujme.“

Na rozsudok vo veci *Altmark* nadviazala Európska komisia, ktorá v rokoch 2011 – 2012 vytvorila ucelený normatívny rámec, ktorý upravuje požiadavky a možnosti pri nastavovaní režimu náhrady podnikom poskytujúcim SVHZ.⁹

1.3. Osnova príspevku

Tento normatívny rámec upravuje viacero prípustných režimov náhrady za poskytovanie SVHZ. Niektoré podmienky prípustnosti týchto režimov náhrady za poskytovanie SVHZ sú rovnaké, niektoré podmienky sú rôzne, rovnako ako je rôzna ich vecná pôsobnosť a fáza súťažnej analýzy, v ktorej sa posudzuje splnenie podmienok ich aplikácie. Preto najskôr v krátkosti predstavíme tieto jednotlivé prípustné režimy náhrady za poskytovanie SVHZ podľa *fázy súťažnej analýzy*, do ktorej spadajú (kapitola 2), aby sme následne identifikovali spoločné podmienky (kapitola 3) a rozdielne podmienky (kapitola 4) ich prípustnosti z pohľadu európskeho súťažného práva.

2. Rôzne fázy posudzovania režimov náhrady za poskytovanie SVHZ

Európske právo ponúka členským štátom viaceré režimy prípustnej náhrady za poskytovanie SVHZ, pričom spomedzi nich:

- a) jeden nie je štátnou pomocou,
- b) druhý nie je štátnou pomocou z dôvodu minimálnej výšky náhrady,
- c) tretí je štátnou pomocou, ale na základe skupinovej výnimky je náhrada vyňatá spod zákazu (štátnej pomoci) a spod povinnosti predchádzajúcej notifikácie, alebo
- d) *štvrtý* je štátnou pomocou, ale po jej notifikácii a posúdení Komisiou môže byť náhrada na základe individuálnej výnimky vyňatá spod zákazu (štátnej pomoci).

⁹ Stav pozitívneho práva v období pred normatívnou aktivitou Komisie z rokov 2011 – 2012 – pozri napr. JANKŮ, M. – MIKUŠOVÁ, J. *Veřejné podpory v soutěžním právu EU*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 290 s.

2.1. Náhrada nepredstavujúca štátnu pomoc

Uvedené oznámenie Komisie o uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci Európskej únie na náhrady za služby všeobecného hospodárskeho záujmu (pozri poznámka pod čiarou č. 3) (ďalej tiež oznámenie o náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc) bolo vydané ako akt *soft law* európskeho práva, ktorým Komisia avizuje, akým spôsobom bude vo svojej činnosti aplikovať pravidlá vyplývajúce z rozsudku ESD vo veci *Altmark*. Oznámenie rekapituluje a spresňuje podmienky sformulované ESD v uvedenom rozsudku *Altmark*, za ktorých sa náhrada za poskytovanie SVHZ vôbec nepovažuje za štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

Dôvodom takéhoto záveru je poznatok, že náhrada za poskytovanie SVHZ môže byť nastavená tak, že neposkytuje podniku, ktorý SVHZ poskytuje, žiadnu výhodu v súťaži s inými podnikmi, a tým nie je splnená podmienka, aby štátne opatrenie zvýhodňovalo určitý podnik a tým narušalo alebo hrozilo narušením hospodárskej súťaže, ako jedna z podmienok kvalifikácie štátneho opatrenia ako štátnej pomoci podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ¹⁰.

Oznámenie o náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc má všeobecnú vecnú pôsobnosť.

2.2. Náhrada nepredstavujúca štátnu pomoc z dôvodu jej minimálneho rozsahu

Nariadenie Komisie č. 360/2012 z 25. apríla 2012 o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na pomoc *de minimis* v prospech podnikov poskytujúcich služby všeobecného hospodárskeho záujmu¹¹ (ďalej tiež nariadenie o minimálnej náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc) bolo vydané na základe právomoci Komisie vydávať nariadenie, ktorým sa stanovuje prah, pod ktorým sa opatrenia pomoci považujú za opatrenia nespĺňajúce všetky kritériá článku 107 ods. 1 ZFEÚ (na základe splnomocnenia obsiahnutého v nariadení Rady¹², ktoré Rada môže vydať na základe článku 109 ZFEÚ). Nariadenie v podstate stanovuje paušálnu výšku štátnej pomoci (kumulatívne najviac 500 000 EUR za tri fiškálne roky), pod ktorou sa štátna pomoc nepovažuje za spĺňajúcu podmienky podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Z tohto dôvodu sa náhrada spĺňajúca podmienky stanovené v tomto nariadení vyníma spod notifikačnej povinnosti podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ¹³.

Dôvodom takéhoto záveru je poznatok, že štátna pomoc nižšia ako určený strop sa považuje za pomoc, ktorá neovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi a nenaruša ani nehrozí narušením hospodárskej súťaže¹⁴.

¹⁰ Uvedený rozsudok vo veci *Altmark*, bod 87; Oznámenie o náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc, bod 42.

¹¹ Úradný vestník L 114, 26. apríl 2012, s. 8.

¹² V čase vydania nariadenia Komisie bolo týmto nariadením Rady nariadenie Rady (ES) č. 994/98 zo 7. mája 1998 o uplatňovaní článkov 92 a 93 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva na určité kategórie horizontálnej štátnej pomoci. V súčasnosti je týmto nariadením Rady nariadenie Rady (EÚ) č. 2015/1588 z 13. júla 2015 o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na určité kategórie horizontálnej štátnej pomoci, Úradný vestník L 248, 24. september 2015, s. 1.

¹³ Nariadenie o minimálnej náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc, článok 2 ods. 1.

¹⁴ Nariadenie o minimálnej náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc, uvádzacie body 3 a 4.

Nariadenie o minimálnej náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc má v zásade všeobecnú pôsobnosť. Výnimku z pôsobnosti nariadenia tvorí pomoc v prospech niektorých kategórií podnikov vymedzených v článku 1 ods. 2 nariadenia, a to pomoc: i) podnikom v sektore rybného hospodárstva a akvakultúry vymedzených v príslušnom predpise, ii) podnikom v oblasti prvovýroby poľnohospodárskych produktov, iii) podnikom zaoberajúcim sa spracovaním a marketingom poľnohospodárskych výrobkov vo vymedzených situáciách, iv) na činnosti súvisiace s vývozom do tretích krajín alebo členských štátov na vymedzené účely, v) ktorá je podmienená uprednostňovaním používania domáceho tovaru pred dovážaným, vi) podnikom pôsobiacim v uhľom sektore vymedzená v príslušnom akte, vii) podnikom vykonávajúcim nákladnú prepravu v prenájme alebo za úhradu, viii) podnikom v ťažkostiach.

Náhrada spadajúca pod Nariadenie o minimálnej náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc sa nemôže kumulovať: i) so štátnou pomocou na rovnaké oprávnené výdavky, ak by takáto kumulácia viedla k intenzite pomoci, ktorá by prekračovala intenzitu pomoci stanovenú v tomto nariadení alebo v rozhodnutí Komisie o vyňatí spod zákazu na základe skupinovej výnimky (uvedenom v kapitole 2.3. tohto príspevku), ani ii) s inou náhradou súvisiacou s rovnakou SVHZ bez ohľadu na to, či predstavuje štátnu pomoc alebo nie. Naopak, náhrada spadajúca pod toto nariadenie sa môže kumulovať s inou štátnou pomocou podľa iných predpisov o pomoci *de minimis* až do stropu pomoci podľa tohto nariadenia.¹⁵

2.3. Náhrada vyňatá spod zákazu štátnej pomoci na základe skupinovej výnimky

Rozhodnutie Komisie z 20. decembra 2011 o uplatňovaní článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na štátnu pomoc vo forme náhrady za službu vo verejnom záujme udeľovanej niektorým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu¹⁶ (ďalej tiež Rozhodnutie o náhrade vyňatej spod zákazu na základe skupinovej výnimky) bolo vydané na základe právomoci Komisie podľa článku 106 ods. 3 ZFEÚ vydávať rozhodnutia na uplatnenie článku 106 ZFEÚ¹⁷. Rozhodnutie v podstate vymedzuje podmienky, za ktorých náhrada uhrádzaná podniku poskytujúcemu SVHZ, ktorá predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, súčasne spĺňa požiadavky článku 106 ods. 2 ZFEÚ a preto sa považuje za zlučiteľnú s vnútorným trhom v zmysle článku 108 ods. 2 ZFEÚ a je vyňatá spod notifikačnej povinnosti podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ¹⁸.

Dôvodom vydania Rozhodnutia o náhrade vyňatej spod zákazu na základe skupinovej výnimky bola snaha umožniť členským štátom financovať poskytovanie SVHZ na základe zásad a podmienok, ktoré im umožnia plniť ich poslanie, aj keď režim ich financovania

¹⁵ Nariadenie o minimálnej náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc, článok 2 ods. 6, 7 a 8.

¹⁶ Číslo 2012/21/EÚ, Úradný vestník L7, 11. január 2012, s. 3-10.

¹⁷ Rozhodnutie o náhrade vyňatej spod zákazu na základe skupinovej výnimky, prvá veta úvodzacej časti.

¹⁸ Rozhodnutie o náhrade vyňatej spod zákazu na základe skupinovej výnimky, úvodzací bod 5, článok 1.

nesplňa požiadavky vyplývajúce z rozsudku *Altmark*¹⁹ a nespadá ani pod Nariadenie o minimálnej náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc. Predpokladom vytvorenia tohto režimu bol poznatok, že finančná pomoc poskytovaná podnikom poskytujúcim SVHZ pri dodržaní podmienok podľa tohto rozhodnutia neovplyvňuje rozvoj obchodu a hospodársku súťaž v takej miere, aby to bolo v rozpore so záujmami Európskej únie, teda že nie je dôvod pre aplikáciu výnimky z výnimky podľa článku 106 ods. 2 posledná veta ZFEÚ.

Pôsobnosť Rozhodnutia o náhrade vyňatej spod zákazu na základe skupinovej výnimky je vymedzená jednak všeobecne, jednak sektorovo. Rozhodnutie sa vzťahuje na náhradu za poskytovanie SVHZ v oblastiach iných ako doprava a dopravná infraštruktúra vo výške menej ako 15 mil. EUR ročne (ak sa výška náhrady mení počas trvania poverenia, ročná suma sa vypočíta ako priemer ročných výšok náhrad, ktorých úhrada sa očakávajú počas obdobia poverenia). Rozhodnutie sa tiež vzťahuje na náhradu poskytovanú: i) nemocniciam poskytujúcim zdravotnú starostlivosť, v príslušných prípadoch vrátane záchranných služieb (prevádzkovanie doplnkových činností priamo súvisiacich s hlavnými činnosťami, predovšetkým v oblasti výskumu, nebráni úhrade náhrady), ii) za účelom uspokojovania základných sociálnych potrieb (zdravotná a dlhodobá starostlivosť, starostlivosť o dieťa, prístup a reintegrácia na trh práce, sociálne bývanie a starostlivosť o zraniteľné skupiny a sociálne začlenenie týchto skupín), iii) za účelom zabezpečenia spojenia leteckej alebo námornej dopravy na ostrovy, pri ktorých priemerná ročná preprava v priebehu dvoch rozpočtových rokov, ktoré predchádzajú roku, v ktorom bolo vydané poverenie na poskytovanie SVHZ, nepresahuje 300 000 cestujúcich, a iv) letiskám a prístavom, v ktorých prípade priemerná ročná preprava v priebehu dvoch rozpočtových rokov, ktoré predchádzajú roku, v ktorom bolo vydané poverenie na poskytovanie SVHZ, nepresahuje 200 000 cestujúcich v prípade letísk a 300 000 cestujúcich v prípade prístavov. Rozhodnutie sa nevzťahuje na náhradu poskytovanú podnikom v sektore pozemnej dopravy.²⁰

2.4. Náhrada vyňatá spod zákazu štátnej pomoci na základe individuálnej výnimky

Oznámenie Komisie – Rámec Európskej únie pre štátnu pomoc vo forme náhrady za služby vo verejnom záujme²¹ (ďalej tiež Rámec pre vyňatie náhrady spod zákazu na základe individuálnej výnimky) – bolo vydané ako akt *soft law* európskeho práva, ktorým Komisia avizuje, podľa akých zásad bude – pri výkone svojej právomoci vydať individuálne rozhodnutie o zlučiteľnosti štátnej pomoci s vnútorným trhom podľa nariadenia Rady stanovujúceho pravidlá na uplatňovanie článku 108 ZFEÚ²² – posudzovať režim náhrady za poskytovanie SVHZ. Rámec v podstate vymedzuje podmienky, za ktorých náhrada uhrádzaná podniku poskytujúcemu SVHZ, ktorá: i) predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku

¹⁹ Rozhodnutie o náhrade vyňatej spod zákazu na základe skupinovej výnimky, uvádzacie body 2 a 5.

²⁰ Rozhodnutie o náhrade vyňatej spod zákazu na základe skupinovej výnimky, článok 2 ods. 1 a 5.

²¹ Číslo 2012/C 8/03, Úradný vestník C8, 11. január 2012, s. 15-22.

²² V súčasnosti nariadenie Rady (EÚ) 2015/1589 z 13. júla 2015 stanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, Úradný vestník L 248, 24. september 2015, s. 9, článok 4 ods. 3 a článok 9 ods. 3.

107 ods. 1 ZFEÚ a ii) nespadá do pôsobnosti Rozhodnutia o náhrade vyňatej spod zákazu na základe skupinovej výnimky; bude môcť byť označená za splňajúcu požiadavky článku 106 ods. 2 ZFEÚ a tým aj za zlučiteľnú s vnútorným trhom v zmysle článku 108 ods. 2 ZFEÚ. Splnenie podmienok uvedených v tomto rámci bude posudzovať Komisia na základe notifikácie režimu náhrady podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ.²³

Dôvodom vydania Rámca pre vyňatie náhrady spod zákazu na základe individuálnej výnimky bola snaha umožniť členským štátom poskytovať finančnú pomoc na poskytovanie SVHZ na základe zásad a podmienok, ktoré im umožnia splniť ich účel, aj situáciách, keď náhrada za poskytovanie SVHZ predstavuje štátnu pomoc podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ a nespadá ani pod Rozhodnutie o náhrade za poskytovanie SVHZ vyňatej spod zákazu na základe skupinovej výnimky.²⁴

Pôsobnosť Rámca pre vyňatie náhrady spod zákazu na základe individuálnej výnimky je všeobecná; v prípade náhrady na financovanie SVHZ v oblasti leteckej a námornej dopravy sa rámec uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté prísnejšie ustanovenia obsiahnuté v príslušných sektorových predpisoch. Rámec sa nevzťahuje na náhrady za poskytovanie SVHZ v oblastiach pozemnej dopravy a verejnoprávneho vysielania a v prospech podnikov v ťažkostiach.²⁵

3. Spoločné podmienky prípustnosti režimov náhrady za poskytovanie SVHZ

3.1. Existencia SVHZ

Pri neexistencii osobitných pravidiel EÚ, ktoré by definovali SVHZ, majú členské štáty široké pole vlastnej úvahy pri definovaní ktorejkoľvek služby ako SVHZ. Právomoci Komisie v tejto oblasti sú obmedzené na kontrolu, či sa konkrétny členský štát pri označení služby za SVHZ nedopustil zjavnej chyby. Ak existujú osobitné pravidlá EÚ, podlieha voľná úvaha členských štátov týmto pravidlám.²⁶

3.2. Poverenie na poskytovanie SVHZ

Aby bolo možné uplatniť článok 106 ods. 2 ZFEÚ, členský štát (ktorým sa myslí ústredný, regionálny alebo miestny orgán) musí poveriť jeden alebo viacero podnikov vykonávaním osobitnej úlohy. Poverenie na poskytovanie SVHZ sa musí uskutočniť prostredníctvom aktu, ktorý môže mať podobu legislatívneho paktu, regulačného aktu alebo zmluvy; môže sa uskutočniť aj viacerými aktmi.²⁷

²³ Rámec pre vyňatie náhrady spod zákazu na základe individuálnej výnimky, body 7 a 66.

²⁴ Rámec pre vyňatie náhrady spod zákazu na základe individuálnej výnimky, body 1, 3 a 7.

²⁵ Rámec pre vyňatie náhrady spod zákazu na základe individuálnej výnimky, body 8 a 9.

²⁶ Oznámenie o náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc, bod 46; Rámec pre vyňatie náhrady spod zákazu na základe individuálnej výnimky, bod 13.

²⁷ Oznámenie o náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc, bod 51; Rozhodnutie o náhrade vyňatej spod zákazu na základe skupinovej výnimky, článok 4 úvodná veta; Rámec pre vyňatie náhrady spod zákazu na základe individuálnej výnimky, bod 15.

Komisia zvyčajne vyžaduje, aby boli v akte/aktoch poverenia stanovené aspoň tieto prvky:

- a) obsah a trvanie záväzku poskytovať služby,
- b) príslušný podnik a prípadne príslušné územie,
- c) povaha akýchkoľvek výhradných alebo osobitných práv priznaných podniku príslušným orgánom,
- d) parametre na výpočet, kontrolu a prehodnocovanie náhrady,
- e) opatrenia na predchádzanie vzniku nadmernej náhrady a na vrátenie takejto nadmernej náhrady,
- f) – pri náhradách ašpirujúcich na prípustnosť podľa Rozhodnutia o náhrade za poskytovanie SVHZ vyňatej spod zákazu na základe skupinovej výnimky – odkaz na toto rozhodnutie.²⁸

Zapojenie podniku do procesu, v rámci ktorého je poverený poskytovaním SVHZ, neznamená, že toto poverenie nie je výsledkom aktu verejného orgánu, aj keď poverenie bolo vydané na žiadosť podniku. V niektorých členských štátoch nie je nezvyčajné financovať služby, ktoré vyvinul a navrhol sám poskytovateľ. Verejný orgán však musí rozhodnúť, či schváli návrh poskytovateľa, ešte pred poskytnutím náhrady. Nie je podstatné, či potrebné prvky poverovacieho aktu sú zahrnuté priamo do rozhodnutia o akceptovaní návrhu poskytovateľa, alebo či dôjde k uzavretiu osobitného právneho aktu, napr. zmluvy s poskytovateľom.²⁹

3.3. Súčasné dodržiavanie vybraných európskych predpisov

Prípustnosť režimu náhrad za poskytovanie SVHZ je v každom prípade podmienená dodržiavaním vybraných európskych právnych predpisov, ktoré sú obzvlášť relevantné pre zabezpečenie transparentnosti a efektívnosti pri výbere poskytovateľa SVHZ, pri poskytovaní SVHZ ako aj pri výpočte a úhrade náhrady za poskytovanie SVHZ. Týmto právnymi predpismi sú:

- a) smernica o transparentnosti finančných vzťahov medzi členskými štátmi a verejnoprávnyimi podnikmi, ako aj o finančnej transparentnosti určitých podnikov,³⁰
- b) predpisy týkajúce sa verejného obstarávania,
- b) prísnejšie predpisy týkajúce záväzkov služby vo verejnom záujme aplikovateľné v dotknutých sektoroch,
- c) ustanovenia ZFEÚ upravujúce požiadavky transparentnosti, rovnakého zaobchádzania, proporcionality a vzájomného uznávania,

²⁸ Oznámenie o náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc, bod 52; Nariadenie o minimálnej náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc, uvádzací bod 6; Rozhodnutie o náhrade vyňatej spod zákazu na základe skupinovej výnimky, článok 4; Rámec pre vyňatie náhrady spod zákazu na základe individuálnej výnimky, bod 16.

²⁹ Oznámenie o náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc, bod 53.

³⁰ V súčasnosti smernica Komisie 2006/111/ES zo 16. novembra 2006, Úradný vestník, L 318, 17. novembra 2006, s. 17.

- d) ustanovenia ZFEÚ v oblasti hospodárskej súťaže, predovšetkým článku 101 (zákaz dohôd obmedzujúcich súťaž) a 102 (zákaz zneužitia dominantného postavenia).³¹

4. Rozdielne podmienky prípustnosti režimov náhrady za poskytovanie SVHZ

Jednotlivé prípustné režimy náhrady za poskytovanie SVHZ sa od seba odlišujú najmä úpravou samotnej náhrady za poskytovanie SVHZ, a to či už štruktúrou úpravy, obsahom úpravy alebo terminológiou používanou pri úprave náhrady.

Oznámenie o náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc člení úpravu náhrady do okruhov otázok týkajúcich sa:

- a) parametrov náhrady, konkrétne otázky položiek zahrnutých do náhrady, spôsobu určenia ich výšky a ich zverejnenia,³²
- b) pravidiel, ktoré majú predísť určaniu nadmernej úhrady, osobitne pravidiel pre určenie „primeraného zisku“ pre podnik poskytujúci SVHZ,³³
- c) spôsobu určenia výšky náhrady v závislosti od toho, či výber podniku sa uskutočnil:
 - i) výberovým konaním – pre taký prípad sa určujú prípustné metódy verejného obstarávania a stanovuje sa kritérium „najnižšej ceny“ ako rozhodujúce hodnotiace kritérium,³⁴ alebo
 - ii) bez výberového konania – pre taký prípad sa určuje použitie všeobecne akceptovanej trhovej odmeny za danú službu alebo, ak takej niet, použitie analýzy nákladov, ktoré by bežnému podniku, dobre riadenému a primerane vybavenému potrebnými prostriedkami umožňujúcimi spĺňať podmienky poskytovania služby vo verejnom záujme, vznikli pri plnení týchto záväzkov, a to pri zohľadnení príslušných príjmov a primeraného zisku z plnenia týchto záväzkov; jednotlivé pojmy zahrnuté v uvedenom koncepte („dobre riadený podnik“, „bežný podnik“, „podnik vybavený potrebnými prostriedkami“, „primeraný zisk“) sú bližšie vysvetlené.³⁵

Nariadenie o minimálnej náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc obsahuje – popri vyššie uvedenom stanovení maximálnej výšky štátnej pomoci (kumulatívne najviac 500 000 EUR za tri fiškálne roky) – úpravu viacerých otázok týkajúcich sa náhrady, a to konkrétne otázok:

³¹ Oznámenie o náhrade nepredstavujúcej štátnu pomoc, bod 5; Rozhodnutie o náhrade vyňatej spod zákazu na základe skupinovej výnimky, uvádzacie body 27 až 30; Rámec pre vyňatie náhrady spod zákazu na základe individuálnej výnimky, body 10 a 18 až 20.

³² Body 54 až 59.

³³ Body 60 a 61.

³⁴ Body 63 až 68.

³⁵ Body 69 až 77.

- a) vyjadrenia náhrady (hotovostný grant alebo ekvivalent hrubého grantu),
- b) spôsobu výpočtu výšky náhrady v závislosti od nástroja náhrady (pôžička, kapitálová injekcia, opatrenie rizikového kapitálu, individuálna pomoc v rámci záručnej schémy).³⁶

Rozhodnutie o náhrade vyňatej spod zákazu na základe skupinovej výnimky upravuje vo vzťahu k náhrade otázky:

- a) položiek zahrnutých do náhrady [i) čisté náklady vzniknuté pri poskytovaní SVHZ ako rozdiel medzi nákladmi vzniknutými a príjmami získanými z poskytovania SVHZ, ii) primeraný zisk, vrátane použitia ukazovateľa rentability kapitálu alebo iných ukazovateľov rentability, iii) možnosť zavedenia kritérií stimulujúcich zvýšenie kvality poskytovanej SVHZ a zisku z efektívnosti poskytovania SVHZ a deľba takéhoto zisku],³⁷
- b) zohľadnenia skutočnosti, že podnik poskytujúci SVHZ vykonáva aj iné činnosti [povinnosť samostatne účtovne vykazovať: i) náklady a príjmy z poskytovania SVHZ, ii) náklady (zahŕňajúce všetky priame náklady, primeraný príspevok na spoločné náklady a primeranú rentabilitu vlastného imania) a príjmy z iných činností, a iii) parametre pridelovania nákladov a príjmov],³⁸
- c) povinnosti a spôsobu vrátenia nadmernej náhrady³⁹ a
- d) zverejňovania informácií o náhrade.⁴⁰

Rámec pre vyňatie náhrady spod zákazu na základe individuálnej výnimky upravuje zásady, ktoré Komisia bude uplatňovať pri posudzovaní prípustnosti náhrady a ktoré sa týkajú otázok:

- a) položiek zahrnutých do náhrady (čisté náklady na plnenie záväzku SVHZ a primeraný zisk),⁴¹
- b) spôsobov výpočtu náhrady [metóda očakávaných nákladov a príjmov (vrátane otázky kvality podkladov pre ich určenie), metóda skutočne vzniknutých nákladov a skutočne dosiahnutých príjmov, kombináciou oboch metód],⁴²
- c) metodík výpočtu čistých nákladov (preferenčne metodika výpočtu čistých nákladov, ktorým sa možno vyhnúť, prípadne metodika založená na alokácii nákladov),⁴³
- d) položiek zahrnutých do príjmov (kompletné príjmy z poskytovania SVHZ, nadmerný zisk z osobitných alebo výhradných práv, aj keď sú tieto práva spojené s inými činnosťami ako poskytovanie SVHZ),⁴⁴

³⁶ Článok 2 ods. 3 a 4.

³⁷ Článok 5 ods. 2 až 8.

³⁸ Článok 5 ods. 9.

³⁹ Článok 5 ods. 10 a článok 6.

⁴⁰ Článok 7.

⁴¹ Bod 21.

⁴² Body 22 a 23.

⁴³ Body 24 až 31.

⁴⁴ Bod 32.

- e) spôsobov výpočtu primeraného zisku (miera rentability kapitálu, ktorú by vyžadoval bežný podnik zvažujúci – pri zohľadnení úrovne rizika – či bude alebo nebude poskytovať SVHZ počas celého trvania obdobia poverenia, prípadné iné ukazovatele rentability, poskytovanie SVHZ spojené/nespojené so značným komerčným alebo zmluvným rizikom),⁴⁵
- d) povinnosť zaviesť stimuly pre efektívne poskytovanie vysokokvalitných SVHZ (typy stimulov, objektivnosť a merateľnosť kritérií),⁴⁶
- e) zohľadnenia skutočnosti, že podnik poskytujúci SVHZ vykonáva aj iné činnosti alebo poskytuje viacero SVHZ [povinnosť samostatne účtovne vykazovať: i) náklady a príjmy z poskytovania SVHZ a ii) náklady a príjmy z iných činností, a prípadne iii); spôsobilosť interných účtov vedených pre každú spomedzi viacerých poskytovaných SVHZ umožniť overenie prípadnej nadmernej náhrady; zohľadnenie prípadného nadmerného zisku z činnosti využívania osobitných práv, výhradných práv alebo iných výhod priznaných štátom, hoci aj nesúvisí s poskytovaním SVHZ; možnosť zohľadnenia zisku z činností z iných činností ako poskytovanie SVHZ],⁴⁷
- f) nadmernej náhrady.⁴⁸

Rámec tiež uvádza možnosť, že napriek splneniu požiadaviek zabezpečujúcich prípustnosť režimu náhrady, ktoré sú uvedené v rámci, vo výnimočných situáciách môže režim náhrady ovplyvniť rozvoj obchodu v takom rozsahu, že to bude v rozpore so záujmami únie, a teda, že bude dôvod na aplikáciu výnimky z výnimky podľa článku 106 ods. 2 posledná veta ZFEÚ. Rámec vyratáva niektoré takéto typické situácie a ustanovuje, že Komisia bude v takýchto situáciách oprávnená vyžiadať si od členského štátu splnenie dodatočných podmienok alebo záväzkov zameraných na odstránenie hrozby škodlivého ovplyvnenia obchodu.⁴⁹

5. Záver

Positívne európske právo v oblasti prípustného financovania SVHZ poskytuje členským štátom širokú škálu možností ich nastavenia, ktoré umožňujú sklbiť požiadavky európskeho práva na minimalizáciu zásahu do hospodárskej súťaže a maximalizáciu dodržiavania požiadaviek transparentnosti a efektívnosti, na jednej strane, a potrieb či zvyklostí členských štátov pri spôsobe poskytovania SVHZ, na strane druhej⁵⁰. Rozbor jednotlivých prípustných režimov financovania SVHZ napovedá, že čím sú vyššie požiadavky na transparentnosť a efektívnosť režimu, resp. čím je nižšia výška náhrady, tým vyššiu mieru právnej istoty európske právo členského štátu ponúka. Navyše, skutočnosť,

⁴⁵ Body 33 až 38.

⁴⁶ Body 39 až 43.

⁴⁷ Body 44 až 46.

⁴⁸ Body 47 až 50.

⁴⁹ Body 51 až 58.

⁵⁰ ŠMEJKAL, V. cit. dielo, s. 264.

že prameňom pozitívneho práva v tejto oblasti sú normatívne akty, hoci rôznej povahy (všeobecne záväzné nariadenie a rozhodnutie, *soft law* oznámenia zaväzujúce iba samotnú Komisiu), zvyšuje právnu istotu členských štátov a ostatných zainteresovaných subjektov pri výklade a aplikácii relevantného výseku pozitívneho práva.

Normatívna úprava prípustného financovania SVHZ je zaujímavá aj tým, že do právnych vzťahov inkorporuje nástroje a koncepcie z oblastí *účtovníctva*, mikroekonomiky, v menšej miere aj makroekonomiky. Hoci v odvetví protimonopolného práva to nie je nezvyčajné,⁵¹ vzhľadom na to, že ústredným prvkom režimov financovania SVHZ je finančná náhrada za ich poskytovanie, je iba logické, že nástroje a koncepcie z oblastí účtovníctva a ekonomiky sú zastúpené v takej vysokej miere. Miesto, *spôsob použitia* a výsledok použitia týchto mimoprávných nástrojov pri výpočte spravodlivej náhrady za poskytovanie SVHZ ale nie sú rigidné; Komisia často ponúka členským štátom alternatívne postupy *výpočtu relevantného ukazovateľa*, umožňuje (ak neukladá povinnosť) zohľadniť dodatočné relevantné skutočnosti alebo vytvára priestor pre posunutie úrovne spravodlivej náhrady v závislosti od mnohých osobitostí týkajúcich dotknutého sektora, dotknutého podniku či dotknutej SVHZ. Pri súčasnom, celkom prirodzenom, opätovnom rozmachu štátneho dirigizmu v prostredí inak trhového hospodárstva, budeme zrejme takéto právne normy stretávať častejšie.

Literatúra

- ŠMEJKAL, V. Soutěžní politika a právo Evropské unie 1950 – 2015. Vývoj, mezníky, tendence a komentované dokumenty. Praha : Leges, 2015, 336 s.
- NEJEZCHLEB, K. – HAJNÁ, Z. – BEJČEK, J. Ekonomické metody v soutěžním právu. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, 299 s.
- JANKŮ, M. – MIKUŠOVÁ, J. Veřejné podpory v soutěžním právu EU. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012, 290 s.

Judikatura

- Rozsudok ESD vo veci Paul Corbeau zo dňa 19. mája 1993, konanie č. C-320/91
- Rozsudok ESD vo veci Obec Almelo zo dňa 27. apríla 1994, konanie č. C-393/92
- Rozsudok Všeobecného súdu vo veci Slovenská pošta/Európska komisia zo dňa 25. apríla 2015
- Konanie č. T-556/08, body 354 až 424, potvrdený uznesením ESD zo dňa 30. júna 2016
- Konanie č. C-553/15 P
- Rozsudok ESD vo veci Banco Exterior de España zo dňa 15. marca 1994, konanie č. C-387/92
- Rozsudok ESD vo veci Altmark zo dňa 24. júla 2003, konanie č. C280/00

⁵¹ NEJEZCHLEB, K. – HAJNÁ, Z. – BEJČEK, J. *Ekonomické metody v soutěžním právu*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, 299 s.